

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad	21 Hydref 2024
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol
Swyddog Cyswllt	Elgan Roberts, Pennaeth Cyllid a Chaffael
Pwnc	Pennu Cyllideb 2025/26

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno i'r Aelodau broses y gyllideb, rhagdybiaethau cynllunio a'r amserlenni ar gyfer pennu cyllideb referniw Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar gyfer 2025/26.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu'r gyllideb referniw ar gyfer 2025/26 yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025. Mae'r gwaith rhagarweiniol sydd ei angen i sefydlu'r gyllideb sylfaenol wedi dechrau, ac mae'n cynnwys adolygiad o'r lefelau gwariant presennol, rhagdybiaethau cynllunio allweddol a risgiau. Ceir crynodeb yn Atodiad 1.

SYLWADAU GAN BWYLLGORAU ERAILL

- 3 Mae'r broses o bennu cyllideb yn destun craffu gan Aelodau drwy'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb. Mae hwn yn is-grŵp o'r Pwyllgor Archwilio, gyda chynrychiolaeth o bob awdurdod lleol cyfansoddol. Mae gan y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb flaenraglen waith a'i nod yw cyfarfod ar chwe achlysur rhwng Mehefin a Rhagfyr 2024.

ARGYMHELLION

- 4 Gofynnir i'r Aelodau:
 - i) nodi'r rhagdybiaethau cynllunio a ddefnyddir i ddatblygu'r gyllideb referniw ar gyfer 2025/26;
 - ii) nodi cylch gwaith y Gweithgor Craffu ar y Gyllideb a sefydlwyd gan y Pwyllgor Archwilio a'r amserlen adrodd arfaethedig;
 - iii) nodi'r cynnig i ddarparu amcangyfrifon cyllideb cychwynnol i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr 2023; a
 - iv) nodi'r cynnig i geisio cymeradwyaeth yr Awdurdod ar gyfer cyllideb referniw 2025/26 yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025.

CEFNDIR

- 5 Bob blwyddyn, mae'n ofynnol i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys ac mae'n rhaid i'r Awdurdod llawn ei chymeradwyo. Er nad yw'r term "cytbwys" wedi'i ddiffinio'n ffurfiol yn y ddeddfwriaeth, mae'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus (CIPFA) yn cydnabod y dylai fod gan sefydliadau gynlluniau ariannol sy'n dangos sut y caiff gwariant ei ariannu yn y tymor byr a'r tymor canolig.
- 6 Ategir cynaliadwyedd ariannol yr Awdurdod yn y tymor byr, canolig a hir gan wybodaeth a dealltwriaeth o'r costau sy'n gysylltiedig â chyflawni amcanion sefydliadol gan gynnwys gwerthuso risgiau ac ansicrwydd. Yn ganolog i hyn mae dealltwriaeth o ofynion y gwasanaeth, yr adnoddau sydd ar gael a'r weledigaeth strategol ar gyfer y dyfodol.
- 7 Nodwyd yr heriau allweddol sy'n wynebu'r Awdurdod yn adroddiad y Prif Swyddog Tân i'r Aelodau ym mis Medi 2021 gan gynnwys sicrhau bod digon o griwiau tân ar-alwad ar gael; sicrhau digon o adnoddau i gynnal a datblygu sgiliau diffoddwyr tân; a bod â digon o gapasiti corfforaethol i ddiwallu'r gofynion presennol a gofynion y dyfodol.
- 8 Er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu'r weledigaeth strategol, cynhaliwyd Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys (ECR) gan yr Awdurdod yn ystod 2023/24. Roedd hwn yn cynnwys nifer o opsiynau arfaethedig i newid y fframwaith cyflwyno'r gwasanaethau i fynd i'r afael â'r heriau hysbys sy'n gysylltiedig ag argaeledd yn ystod y dydd mewn lleoliadau gwledig. Yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus ar yr opsiynau yn yr Adolygiad, cydnabu'r Aelodau yr angen i gynyddu gallu a gwytnwch mewn lleoliadau gwledig a chefnogwyd cynigion y gyllideb i gadw'r capasiti gweithredol presennol heb newidiadau i systemau dyletswydd na nifer y gorsafoedd wrth gefn. Fodd bynnag, cafwyd cydnabyddiaeth bod angen gwneud rhagor o waith i fynd i'r afael â'r heriau gwledig ac mae'r gwaith hwn yn mynd rhagddo.
- 9 Mae'r Awdurdod hefyd yn wynebu risgiau ac ansicrwydd sy'n benodol i'r sector tân, gan gynnwys datblygiadau mewn iechyd a diogelwch criwiau gweithredol sy'n gysylltiedig â risgiau halogi. Mae'r adroddiad i'r digwyddiadau trasig yn 2017 yn ymwneud â Grenfell wedi tynnu sylw at feysydd pellach y mae angen i'r sector eu hystyried, gan gynnwys digonolrwydd ymateb a hyfforddiant.
- 10 Yn ogystal, ac fel pob corff sector cyhoeddus, mae'r Awdurdod hefyd yn wynebu ansicrwydd ariannol oherwydd chwyddiant mewn meysydd allweddol, gan gynnwys meddalwedd hanfodol ac effaith codiadau

cyfradd llog ar fenthyciadau newydd neu fenthyciadau sydd wedi'u hailariannu.

GWYBODAETH

- 11 Mae proses pennu cyllideb 2025/26 yn seiliedig ar ganlyniad Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys 2023/24 a'r modelau darparu gwasanaethau presennol. Yn ogystal, mae'r broses o bennu cyllideb yn destun trosolwg a chraffu gan Aelodau drwy'r Gweithgor Craffu ar y Gyllideb.
- 12 Gydag Aelodau'n cynrychioli pob awdurdod lleol, bydd y gweithgor yn cwrdd chwe gwaith rhwng Mehefin a Rhagfyr 2024. Bydd adolygiad yn cael ei gynnal mewn perthynas â chostau cyflogres, costau nad ydynt yn gyflogau, a chostau ariannu cyfalaf er mwyn rhoi gwell dealltwriaeth i aelodau a chyfle i graffu a herio. Adroddir ynghylch y gwaith hwn i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr a bydd hyn yn llywio'r broses o bennu'r gyllideb.
- 13 Bydd y gwaith cynllunio hefyd yn ystyried gofynion cyfalaf yr Awdurdod dros y cylch cynllunio tymor canolig. Bydd hyn yn ystyried yr asesiad ariannol o gynlluniau'r dyfodol a'u fforddiadwyedd, gan gynnwys costau sy'n gysylltiedig â phrosiect y Ganolfan Hyfforddi.
- 14 Bydd yr asesiad cynllunio cychwynnol ar gyfer 2025/26 yn cael ei gyflwyno i'r Panel Gweithredol yn ei gyfarfod ar 16 Rhagfyr 2024. Bydd hyn yn cynnwys dadansoddiad sensitifrwydd ynghylch risgiau ac ansicrwydd a bydd yn ymgorffori canfyddiadau craffu'r Pwyllgor Archwilio.
- 15 Bydd cyllideb refeniw ddrafft 2025/26 yn cael ei pharatoi a'i hystyried i'w chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 20 Ionawr 2025.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn gysylltiedig ag amcanion Gwella a Llesiant yr Awdurdod. Mae'n adrodd ar hyfywedd ariannol yr Awdurdod.
Cyllideb	Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi nodi gofyniad cyllideb o £50.9m. Bydd hyn yn cael ei ddiweddarau fel rhan o'r gwaith cynllunio manwl, gan gynnwys canlyniad Adolygiad yr Awdurdod o'r Ddarpariaeth Frys.
Cyfreithiol	Mae gan yr Awdurdod Tân ac Achub ddyletswydd gyfreithiol i bennu cyllideb gytbwys sy'n seiliedig ar ragdybiaethau cynllunio realistig.
Staffio	Mae dros 70% o'r gwariant yn ymwneud â chostau staff ac felly mae'n ffactor arwyddocaol wrth

	ystyried sefydlogrwydd ariannol yn y dyfodol. Mae'r risgiau a nododd y Prif Swyddog Tân yn cynnwys y trafodaethau cyflog parhaus yn ogystal â'r angen i recriwtio mwy o staff dyletswydd ar alwad a gwella cydnerthedd corfforaethol.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd y materion hyn yn cael ystyriaeth o fewn y cynigion ar gyfer pennu cyllideb.
Risgiau	Mae'r risgiau a'r ansicrwydd allweddol i gyllideb 2025/26 wedi'u hamlinellu yn Atodiad 1.

Crynodeb o ragdybiaethau a risgiau cynllunio

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
----------------	--	---------------------------

<p>Costau cyflogeion</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y cyllidebau staffio yn cael eu llunio ar fodelau cyflwyno'r gwasanaethau presennol a byddant yn adlewyrchu'r penderfyniad ynghylch canlyniad Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys yr Awdurdod Tân ac Achub ym mis Rhagfyr 2023. • Mae gwariant y System Dyletswydd ar Alwad (RDS) wedi'i seilio ar gyfrif pennau 2023/24. Byddai cyllidebu ar gyfer y staffio llawn gofynnol yn arwain at gost ychwanegol o tua £3 miliwn. • Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol ar gyfer dyfarniadau cyflog ar gyfer 2025/26 yn gynydd o 4% ar gyfer pob grŵp staff. • Roedd setliad diffoddwyr tân 2024/25 yn cynnwys codiad o tua 50% yn y tâl cadw a delir i ddiffoddwyr tân ar y systemau dyletswydd ar alwad a chriwio dydd. Amcangyfrifir mai effaith y cynnydd hwn yw £1m y flwyddyn. • Yn ystod 2023/24 adolygodd Llywodraeth Cymru y llif arian mewn perthynas â chymorth ariannol ar gyfer cynnydd i gyfraniadau'r cyflogwr sy'n gysylltiedig â chynllun pensiwn y diffoddwyr tân. Yn dilyn prisiadau actiwaraid 2016 darparwyd £1.1m o gymorth i'r Awdurdod yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru (a elwir yn gyllid SCAPE). O 2023/24 mae hyn wedi'i gynnwys o fewn y cyllid i awdurdodau lleol cyfansoddol. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid yw'r cymorth ariannol ar gyfer y cynnydd sy'n deillio o brisiad 2020 wedi'i gadarnhau eto. At ddiben pennu'r gyllideb 	<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol (NJC) wedi dod i gytundeb eto ar ddyfarniad cyflog y diffoddwyr tân ar gyfer 2025/26. • Nid yw'r Cyd-gyngor Cenedlaethol (NJC) ar gyfer Gwasanaethau Llywodraeth Leol wedi dod i gytundeb eto ar y dyfarniad cyflog i staff ar gontractau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS) ar gyfer 2024/25 na 2025/26. • Mae'r gwaith o gynllunio'r gyllideb yn tybio y bydd lefelau arferol o weithgarwch. Os bydd llif o alwadau yn digwydd byddwn yn teimlo pwysau cyllidebol. Y dybiaeth weithredol yw y byddai'r Gronfa Gyffredinol yn cael ei defnyddio yn y lle cyntaf.
--------------------------	--	---

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	mae'r holl gostau wedi'u cynnwys o fewn y gwariant sydd i'w gwmpasu gan yr ardoll.	

<p>Costau nad ydynt yn gyflogau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r asesiad cynllunio cychwynnol wedi cadarnhau y bydd y cyllidebau ar gyfer costau nad ydynt yn gyflogau'n cael eu llunio gan ddefnyddio modelau cyflwyno'r gwasanaethau presennol. • Mae'r gofynion ar y gyllideb nad yw'n ymwneud â chyflogau wedi cynyddu hyd yn oed yn fwy oherwydd yr effaith chwyddiant sy'n gynhenid o fewn contractau presennol ac yn y dyfodol, yn ogystal â materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi mewn nifer o feysydd hanfodol i fusnes. Mae'r rhain yn cynnwys cyflenwi cit diffodd tân a dod o hyd i rannau newydd ar gyfer cerbydau'r ochr weithredol. • Mae costau na ellir eu hosgoi sy'n gysylltiedig â materion iechyd a diogelwch penodol i'r diwydiant wedi'u cynnwys o fewn y gyllideb nad yw'n gyflogau. Mae'r rhain yn cynnwys costau sy'n gysylltiedig â hyfforddi diffoddwyr tân gweithredol a rheoli halogyddion. • Mae cyllidebau wedi'u llunio gan bob Pennaeth Adran perthnasol yn seiliedig ar eu gwybodaeth a'u barn broffesiynol am y gwariant sy'n angenrheidiol i gyflawni amcanion corfforaethol. Mae hyn yn cynnwys adolygiad o rwymedigaethau cytundebol sylfaenol ac amcangyfrifon o weithgarwch. Mae ceisiadau newydd am gyllid dros £10,000 yn destun achos busnes sy'n destun craffu. • Yn ystod 2023/24, fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddileu ei chefnogaeth ariannol o £0.4m ar gyfer y rhwydwaith cyfathrebu 	<ul style="list-style-type: none"> • Er bod y Gwasanaeth yn parhau i adolygu costau nad ydynt yn gyflogau ac yn ymdrechu i reoli pwysau o ran costau o fewn y gyllideb arfaethedig, mae hyn yn parhau i fod yn faes risg ac ansicrwydd. Yn benodol, nodwyd bod oedi wrth ddarparu nwyddau neu wasanaethau wedi effeithio ar broffiliau amser gwariant. • Er bod chwyddiant costau yn gyffredinol yn haws ei reoli nag yn ystod y blynyddoedd diwethaf, nodir bod rhai meysydd o bryder yn parhau. Mae hyn yn cynnwys cynnydd mewn trwyddedau sy'n gysylltiedig â meddalwedd gan gynnwys systemau sy'n bwysig i'r busnes. • Rydym wedi gwybod bod cost nwy a thrydan yn achosi pwysau ers 2022/23 o ganlyniad i'r pwysau cost byd-eang. Mae'n ymddangos bod y sefyllfa wedi sefydlogi ac mae'r gyllideb ar gyfer 2025/26 yn seiliedig ar yr amcangyfrifon gorau ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae anwadalarwydd yn y farchnad yn parhau a chaiff hyn ei reoli'n ofalus drwy gydol y flwyddyn ariannol.
-------------------------------------	---	--

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
	<p>gwasanaethau brys cenedlaethol presennol (Firelink). Mae pris llawn y contract bellach yn cael ei ariannu'n uniongyrchol o gyllid craidd. Oherwydd natur sefydlog y contract hwn, ni ellir osgoi'r costau hyn ac mae'r contract yn cynnwys cynnydd blynyddol yn sgil chwyddiant. Yn dilyn her gyfreithiol genedlaethol, mae costau yn ystod y flwyddyn wedi gostwng £0.5m i £0.5m er nad yw'n glir a fydd yr apêl gan y cyflenwr yn llwyddo.</p>	

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Ariannu Cyfalaf	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r gofynion ariannu cyfalaf ar gyfer 2025/26 yn cynnwys y tâl refeniw ar gyfer yr isafswm darpariaeth refeniw ar gyfer asedau presennol ac amcangyfrif o'r taliadau llog sy'n deillio o fenthycia. Effeithir ar y costau hyn yn sgil gwariant cyfalaf hanesyddol, yr angen i fenthycy ar gyfer rhaglen gyfalaf 2025/26 ac effaith y cynnydd mewn cyfraddau llog wrth ailariannu benthyciadau sy'n aeddfedu. Bydd yr asesiad cynllunio cychwynnol yn rhagdybio y bydd yr holl fenthycia yn y dyfodol ar gyfradd gyffredinol y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) ar adeg pennu'r gyllideb, a amcangyfrifir ar hyn o bryd yn 4.5%. Mae'r Awdurdod yn derbyn cyngor ac arweiniad annibynnol ar y mater hwn gan Arlingclose, cwmni cynghori arbenigol. Mae'r cynllun cyfalaf yn cynnwys costau posibl sy'n gysylltiedig ag achosion busnes a gyflwynir gan bob Pennaeth Adran. Mae hyn yn cynnwys rhywfaint o ddarpariaeth ar gyfer costau cychwynnol sy'n gysylltiedig â Phrosiect y Ganolfan Hyfforddi i alluogi datblygu achos busnes manwl a model ariannu. 	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog yn ystod y blynyddoedd diwethaf yn faes risg allweddol ac mae'n gwaethygu oherwydd bod angen ailariannu nifer o fenthyciadau yn ystod blwyddyn ariannol 2025/26. Bydd modelu ariannol yn cael ei wneud i asesu fforddiadwyedd yr holl gynigion yn ystod y broses o bennu'r gyllideb. Nid yw amseriad unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â chanolfan hyfforddi newydd yn hysbys ar hyn o bryd gan nad yw'r achos busnes wedi'i ystyried gan yr Awdurdod. Er na ragwelir na fydd yr achos busnes terfynol a'r opsiynau ariannu yn cael eu cyflwyno i'w cymeradwyo tan 2027 bydd darpariaeth ar gyfer costau sy'n gysylltiedig â cheisiadau cynllunio manwl yn cael ei chynnwys yn amcangyfrifon cychwynnol y gyllideb.

Pennawd	Rhagdybiaethau cynllunio sy'n cael eu defnyddio wrth bennu'r gyllideb	Risgiau/Ansicrwydd
Incwm	<ul style="list-style-type: none"> Mae cyllidebau incwm wedi'u hadolygu a'u pennu yn unol â blynyddoedd blaenorol, yn amodol ar gynnydd mewn chwyddiant. Mae'r rhain yn ymwneud yn bennaf ag incwm o eiddo lle mae ein safleoedd yn cael eu meddiannu ar y cyd. Bu gostyngiad sylweddol yn incwm grant Llywodraeth Cymru yn ystod y blynyddoedd diwethaf a bydd y broses o bennu'r gyllideb yn rhagdybio y bydd gweddill y cyllid grant gan Lywodraeth Cymru yn cael ei dderbyn ar lefelau 2024/25. 	<ul style="list-style-type: none"> Nid oes unrhyw risgiau penodol wedi'u nodi yn ychwanegol at yr incwm grant gan Lywodraeth Cymru, na ragwelir codiadau chwyddiant ar ei gyfer.